שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

גמרא · כיתות ז'-ט' · מסכת סוכה כט ע"ב – ל ע"א

מבחן מסכם: מסכת סוכה: לולב הגזול ו"מצוה הבאה בעבירה"

זמן: 45 דקות · 100 נקודות. קראו כל שאלה עד הסוף. ציטוטי המקורות במבחן הועתקו מדפי השיעורים ביחידה; פירושים מסומנים כפירוש.

1. **חלק א: שאלות בחירה (30 נק') – הקיפו את התשובה הנכונה. 6 נק' לכל שאלה.**
לפי רש"י, למה לולב יבש פסול? **(6 נק')**
א. כי הוא נלקח בלי רשות.
ב. כי צריך מצווה מהודרת ("הדר"), ויבש אינו הדר.
ג. כי אין בו שלושה טפחים.
ד. כי הוא בא מעץ של עבודה זרה.

2. לפי רש"י, מה ההבדל בין היום הראשון של סוכות לשאר הימים? **(6 נק')**
א. ביום הראשון נטילת לולב היא מן התורה, ובשאר הימים מדרבנן.
ב. ביום הראשון מותר לולב יבש, ובשאר הימים לא.
ג. אין שום הבדל ביניהם.
ד. בשאר הימים לא נוטלים לולב בכלל.

3. מה פירוש הדרשה "לכם – משלכם"? **(6 נק')**
א. הלולב צריך להיות יפה ושלם.
ב. הלולב צריך להיות שייך למי שמקיים בו את המצווה.
ג. כל אחד צריך לקנות שני לולבים.
ד. מותר להשתמש בלולב של חבר בלי לשאול.

4. בפסוק שהגמרא מביאה, "וַהֲבֵאתֶם גָּזוּל וְאֶת הַפִּסֵּחַ וְאֶת הַחוֹלָה", מה פירוש "פִּסֵּחַ"? **(6 נק')**
א. קורבן פסח.
ב. בהמה צולעת, בעלת מום.
ג. בהמה גנובה.
ד. בהמה צעירה.

5. במשל על המלך ובית המכס, למה המלך מצווה לשלם מכס? **(6 נק')**
א. כי הוא צריך את הכסף.
ב. כי המוכסים אינם מכירים אותו.
ג. כדי שכל עוברי הדרכים ילמדו ממנו ולא יתחמקו מהמכס.
ד. כי כך כתוב בחוק של מלכות אחרת.

6. **חלק ב: מושגים, ארמית ומבנה (30 נק')**
תרגמו לעברית את המילים מהגמרא (2 נק' לכל מילה). **(8 נק')**

מילה	בִּשְׁלָמָא	אַמַּאי	לֵית לֵיהּ תַּקָּנְתָּא	הָא קָנְיֵיהּ
תרגום				

7. מהו "יאוש"? והסבירו: למה העובדה שלולב גזול פסול גם "לאחר יאוש" מוכיחה שהטעם הוא "מצוה הבאה בעבירה"? **(8 נק')**

8. הגמרא שואלת: "אֶלָּא בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי אַמַּאי לָא?". מה היה מובן לגמרא עד כאן, ומה קשה לה? **(7 נק')**

9. מה אמר רבי אמי על לולב יבש ועל לולב גזול? כתבו את הטעם לכל אחד. **(7 נק')**

10. **חלק ג: הבנת הנקרא (25 נק') – קראו את הקטע (סוכה ל ע"א) וענו על השאלות.**

> וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי: מַאי דִּכְתִיב: "כִּי אֲנִי ה' אוֹהֵב מִשְׁפָּט שׂוֹנֵא גָזֵל בְּעוֹלָה" — מָשָׁל לְמֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם שֶׁהָיָה עוֹבֵר עַל בֵּית הַמֶּכֶס, אָמַר לַעֲבָדָיו: תְּנוּ מֶכֶס לַמּוֹכְסִים. אָמְרוּ לוֹ: וַהֲלֹא כָּל הַמֶּכֶס כּוּלּוֹ שֶׁלְּךָ הוּא? אָמַר לָהֶם: מִמֶּנִּי יִלְמְדוּ כָּל עוֹבְרֵי דְּרָכִים וְלֹא יַבְרִיחוּ עַצְמָן מִן הַמֶּכֶס. אַף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר: "אֲנִי ה' שׂוֹנֵא גָזֵל בְּעוֹלָה", מִמֶּנִּי יִלְמְדוּ בָּנַי וְיַבְרִיחוּ עַצְמָן מִן הַגָּזֵל.

א. השלימו בטבלה: מי במשל, ומה הוא מייצג בנמשל? **(8 נק')**

במשל	המלך	המכס	עוברי הדרכים
בנמשל			

ב. מה שאלו העבדים את המלך, ולמה השאלה שלהם נשמעת הגיונית? **(8 נק')**

ג. רש"י כותב: "בעולות שאתם מביאין לי אני שונא את הגזל שאתם גוזלים אותם ואע"פ שהכל שלי". הסבירו את דבריו, וכתבו איך הם עוזרים להבין למה לולב גזול פסול. **(9 נק')**

11. **חלק ד: שאלת חשיבה (15 נק')**
שאלת היחידה: האם מטרה טובה יכולה להצדיק דרך פסולה? כתבו תשובה מנומקת (5–7 שורות). השתמשו לפחות בשני מושגים מהיחידה ("לכם – משלכם", "מצוה הבאה בעבירה", "שונא גזל בעולה") ותנו דוגמה אחת מהחיים. **(15 נק')**